

1.5 Ei merkityseroa

Monissa tapauksissa sijamuodot vaihtelevat myös ihan vapaasti. Joskus eri sijamuodoilla saattaa olla jokin pieni vivahde-ero eli sävyero mutta erot ovat niin pieniä eikä niistä ole yksimielisyyttä, joten niistä ei myöskään voi tehdä yleistä sääntöä. Tässä materiaalissa esitellään kolme tapausta, joissa esiintyy vapaata vaihtelua sijamuodoissa. Kaikki tämän monisteen lauseet ovat siis oikein.

1) Tilalause. Tilalauseissa voi kuusi tavallista ja lyhyttä adjektiivia (hyvä, paha, kylmä, kuuma, sama, parempi) ovat aina nominatiivissa. Muut adjektiivit voivat olla nominatiivissa tai partitiivissa. (Pitkät johdosadjektiivit kuten mielenkiintoinen ovat aina partitiivissa: *Oli mielenkiintoista kuunnella kansainvälisen tutkijan luentoa.*)

Täällä on lämmin.

Täällä on lämmintä.

Ulkona on jo pimeää.

Ulkona on jo pimeää.

On mukava uida järvessä.

On mukavaa uida järvessä.

2) Predikatiivilause. Kun subjektina on sana, joka ei ole selkeästi jaoton tai jaollinen, se voidaan käsittää joko jaottomaksi tai jaolliseksi, ja sijamuoto voi siksi olla nominatiivi tai partitiivi.

Sää on tänään tuulinen.

Sää on tänään tuulista.

Meren aallot ovat korkeat.

Meren aallot ovat korkeita.

Vaatteet ovat ihan puhtaat.

Vaatteet ovat ihan puhtaita.

Näissä predikatiivilauseissa voi olla joitain kontekstieroja, esimerkiksi sää käsitetään jaottomaksi silloin kun puhutaan nyt tällä paikalla vallitsevasta säästä. Esimerkiksi kun katsot ulos ikkunasta, sanotaan usein:

Sää on tänään tuulinen.

Mutta säätiedotuksessa puhutaan säästä monesti jaollisena asiana:

Sää on tänään tuulista koko maassa.

Mutta kontekstista ei voi muodostaa sääntöä, vaan kumpikin sijamuoto käy myös toisessa kontekstissa.

3) Tulla-verbin kielteiset lauseet. Koska *tulla*-verbi voi muodostaa monentyyppisiä lauseita, niiden sijamuoto voi vaihdella lausetyypin mukaan, vaikka merkitykseen sijamuoto ei vaikutakaan.

Tästä kakusta ei tullut kovin hyvä.

Tästä kakusta ei tullut kovin hyvää.

Minulle ei tule krapula.

Minulle ei tule krapulaa.

Kirje ei tullut tänäänkään.

Kirjettä ei tullut tänäänkään.